

УДК 379.8.015.31:111.852:7

DOI: <https://doi.org/10.33989/2226-4051.2024.29.306144>

Людмила Сокіл, м. Полтава

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-4873-5386>

Ірина Цебрій, м. Полтава

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-0844-4004>

ЗБЕРЕЖЕННЯ ТРАДИЦІЙ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ СЦЕНОГРАФІЇ ПОЛТАВЩИНИ В ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ХОРЕОГРАФІВ-ПОСТАНОВНИКІВ

У статті йдеться про збереження традицій української народної сценографії Полтавщини в педагогічній діяльності хореографів-постановників, про особливості творчості хореографічних колективів Полтавщини, історію їхнього становлення, форми, спільне й відмінне в роботі керівників. Відображено роль непересічних митців, які відроджували не лише регіональний танець, а й танцювальну культуру України загалом. Виступи полтавських танцювальних колективів у країнах близького й далекого зарубіжжя, визнання їх та їхнього репертуару на міжнародній арені доводить цінність української народної сценографії у світовій культурі.

Ключові слова: українська народна сценографія; традиція; Полтавщина; хореографи-постановники; танець; культурна спадщина.

Постановка проблеми. Хореографічне мистецтво в Україні посідає особливе місце, бо через танець відтворюються не лише національні ритуали та обряди, але й виражаються почуття й емоції, що притаманні українському народові. Відродження, охорона та розвиток хореографічної спадщини важливі для збереження самобутності української культури. Вона допомагає прийдешнім поколінням не втратити зв'язок зі своїми прадавніми витоками та відчутти себе учасником великого історичного поступу. Народна сценографія є витонченою формою вираження національної гідності й краси. Її збереження та популяризація – завдання кожного громадянина, який пишається своїм краєм, його культурними скарбами. Закладені видатними хореографами Василем Верховинцем і Ніною Уваровою принципи відтворення на сцені українського регіонального танцю з його неповторним

колоритом на Полтавщині відроджують хореографи-постановники та керівники танцювальних колективів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для написання статті насамперед використано матеріали з «Архіву старих газет» («Полтавщина», «Новини Полтави», «Записки наукового товариства імені Шевченка» та ін.), Архіву української періодики онлайн «Libraria» (<https://libraria.ua/>) та результати дисертації «Українська народна хореографічна культура ХХ століття» кандидата історичних наук С. Легкої (2003). В. Білошкурський, В. Перепелкін, С. Шалапа (2014) доповнили, упорядкували та описали танці Полтавщини, які в середині минулого століття зібрала, зафіксувала й популяризувала зі своїми колективами етнограф, постановник-хореограф і педагог Н. Уварова. 1969 року вперше описав знахідки «Берегині полтавського танцю» славетний професор К. Василенко (Білошкурський, с. 90). В. Єфімов (2019), А. Литвиненко (2001), Л. Сокіл (2017) розглянули окремі аспекти порушеної наукової проблеми.

Незважаючи на належну кількість матеріалів, нині з проблеми збереження традицій української народної сценографії Полтавщини немає праць узагальнювального характеру.

Мета статті – проаналізувати традиції української народної сценографії Полтавщини в педагогічній діяльності хореографів-постановників.

Методи дослідження: змістовно-порівняльний метод застосовувався для порівняння змісту архівних матеріалів різних років; метод історизму уможливив дослідження феномена української народної сценографії Полтавщини в конкретних хронологічних межах; метод узагальнення дав змогу виявити спільне та відмінне у творчій роботі хореографів-постановників.

Виклад основного матеріалу. Заслужений самодіяльний ансамбль пісні і танцю «Лтава» імені В. Міщенка, танцювальна група українського народного хору «Калина» Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (далі – ПНПУ імені В. Г. Короленка), народний ансамбль українського танцю «Козацькі забави» та багато інших професійних і аматорських колективів продовжують традиції української народної сценографії Полтавщини. Основна мета названих

колективів – збирання, вивчення та збереження традицій, звичаїв і обрядів полтавського краю, створення на цій основі народних танців і нових хореографічних композицій із минулого та сучасного життя (Сокіл, 2017, с. 109).

Володар Гран-прі Міжнародного фестивалю «Світ музики» (Італія), лауреат міжнародних, всеукраїнських конкурсів і фестивалів *пісенно-танцювальний ансамбль «Полтава»* – провідний колектив Полтавської обласної філармонії. Його створено на базі жіночого вокально-хореографічного ансамблю «Веселка», засновником якого був відомий хореограф, композитор, фольклорист і педагог Василь Верховинець (Легка, 2003, с. 71).

Пісенно-танцювальний ансамбль «Полтава» увібрав найкращі традиції виконавського мистецтва. У своїй творчості відобразив характерне для Полтавщини синтетичне використання всіх виразних художніх засобів – вокальних, хореографічних і артистичних. Склад ансамблю включає три групи: хорову (22 артисти), оркестрову (8 артистів), танцювальну (14 артистів) (Сокіл, 2017, с. 109). У цьому колективі розпочали свою творчу діяльність багато талановитих митців, зокрема народна артистка України, повний кавалер ордена Княгині Ольги, Герой України Раїса Кириченко; народна артистка України Наталія Хоменко; заслужені артисти України Валентина Колісник, Олена Білоконь. Колектив, популярний на Полтавщині, успішно презентував своє мистецтво за кордоном – в Естонії, Польщі, Німеччині, Франції та ін.

Нині колектив очолює заслужений працівник культури України Федір Кривенко, який досконало володіє основами хорового співу та постановочною сценографією. Він творчо працює над обробками українських народних пісень, поповнює репертуар хору українськими козацькими і стрілецькими піснями, створює вокально-хореографічні композиції, тематичні програми (Легка, 2003, с. 86). Із діяльністю митця пов'язане сучасне становлення колективу, формування його художніх традицій, органічно пов'язаних із національними. Творча самобутність програм, високий рівень майстерності, поєднання вимогливості та гуманності в діяльності керівника забезпечують колективу успіх і визнання глядачів.

Хормейстер пісенно-танцювального ансамблю «Полтава» Лариса Бакланова працює з колективом понад двадцять років, об'єднуючи у творчій роботі професійність музиканта, багаті напрацювання фольклориста, компетентність педагога-хормейстера. Творчий експеримент керівника хорової групи ансамблю став запорукою організації на його основі малих вокальних форм: чоловічого тріо «Вольниця» та жіночого – «Козачка».

За участі хормейстера підготовлено вокально-хореографічні композиції, у яких оригінально вплітаються в сюжетну канву театральні елементи: «Весняне намисто», «Золоте перевесло», «Коляда». Названі постановочні роботи здійснено разом із балетмейстером, заслуженим артистом України Вадимом Перепелкіним. Останньому належать побудовані на фольклорному матеріалі танці та жанрові мініатюри, як-от: «Удовиця», «Та й орав мужик край дороги», «Стукалка», «Бойовий гопак», «Тропак», «Опішнянські куманці». Загалом В. Перепелкін здійснив понад двадцять постановок танців і вокально-хореографічних композицій, зокрема на фольклорному матеріалі Полтавщини ґрунтуються «Полтавський викрутас», «Витребеньки», «Підколупки».

Показником високої майстерності знаного колективу є активна гастрольно-концертна діяльність. Ансамбль виступає на всіх святкових і ювілейних концертах, які відбуваються на головних сценах полтавського краю та інших регіонів України. Щороку восени артисти ансамблю радують глядачів усіх районів під час обласного туру Всеукраїнської культурно-мистецької акції «Майстри мистецтв України – трудівникам села». Концертні виступи колективу – окраса щорічних міжнародних фестивалів «Калинове літо на Дніпрі» та «Козацькі сурми» в м. Горішні Плавні.

Пісенно-танцювальний ансамбль «Полтава» – лауреат Полтавської обласної премії імені І. П. Котляревського за професійну культурно-освітню, громадську та творчу діяльність, що сприяє розвитку української культури, української класичної та сучасної музики. Потужну концертну діяльність колективу спрямовано на збереження, розвиток і примноження національних і регіональних традицій. Кожен концерт і виступ ансамблю – незабутнє свято музики, пісні й танцю, справжнє торжество українського мистецтва.

Отже, на сьогодні в репертуарі колективу збереглися народно-сценічні танці Полтавщини в постановці В. Перепелкіна, такі як: «Голубок», «Стуколка», «Хрест-вибиванець» у постановці балетмейстера Ніни Уварової; «Женці», «Опішнянські куманці», «Полтавський викрутас». «Дукачі» (Сокіл, 2017, с. 109).

Відомим в Україні та далеко за її межами є Заслужений ансамбль пісні і танцю України «Лтава», який сьогодні названо ім'ям його фундатора Валентина Міщенка. Диригент і композитор створив колектив після закінчення Київської державної консерваторії імені П. І. Чайковського (нині – Національна академія музики України ім. П. І. Чайковського). Він керував хоровою групою ансамблю, а танцювальною опікувався Олександр Гвоздь. Навчаючись у консерваторії, В. Міщенко мріяв створити колектив, який би підніс великий трилисник народного мистецтва: 1) пісню, 2) музику, 3) танець. Надихав В. Міщенка приклад відомого в Україні етнографа Василя Верховинця – засновника театрального вокально-хореографічного ансамблю «Жінхоранс» у Полтаві.

Репертуар ансамблю «Лтава» складався з пісень і танців, що побутували на Полтавщині. В. Міщенко цілеспрямовано проводив потужну фольклорну та аранжувальну діяльність: їздив по селах, відшукував старожилів, записував від них пісні, а потім, талановито обробивши їх свіжими й яскравими гармонічними фарбами, надавав їм нового життя, рятуючи від забуття чи спотворення. Пісні та вокально-хореографічні композиції, мов дорогі діаманти, знову спалахували на концертах у прекрасному виконанні ансамблю пісні і танцю «Лтава» під керівництвом В. Міщенка (Легка, 2003, с. 91-92).

Справу відомого митця гідно продовжила випускниця кафедри музики ПНПУ імені В. Г. Короленка Наталія Іванова – художній керівник колективу (2010-2023 рр.), а з 2023 року – балетмейстер колективу Олена Кулько. У 2013 році Заслужений ансамбль пісні і танцю «Лтава» презентував країну на Міжнародному фестивалі «Дні України в Грузії» в містах Батумі та Кобулетті; 2014 року здобув два Дипломи I ступеня у конкурсі «Тріумф-фест» (м. Умань) і «DanceSongFest» (м. Харків); 2015 року отримав Гран-прі на Міжнародному конкурсі «Pattison-15»

у м. Чинадієве (Західна Україна); 2016 року взяв участь у Всеукраїнському різдвяному фестивалі «Велика коляда» (м. Львів) та в телепроекті «Фольк-мюзік» на Першому національному телебаченні (м. Київ) тощо. У його репертуарі зберігаються найкращі зразки полтавського танцювального мистецтва – «Рогоза», «Санжарівка», «Василечки», «Сорочинський ярмарок».

У 1979 році на базі ПНПУ імені В. Г. Короленка за ініціативи ректора І. А. Зязюна було засновано хореографічний колектив «Весна». Його художнім керівником став один із провідних хореографів Полтави Володимир Гаврилук, а першими учасниками – студенти різних факультетів інституту. Обравши провідним напрямом своєї творчості народну сценографію, колектив перетворився на мистецьку лабораторію для підготовки танцюристів – майбутніх учителів хореографії (Легка, 2003, с. 110).

У 1986-1996 роках ансамблем керував досвідчений хореограф, балетмейстер, засновник багатьох танцювальних колективів, заслужений працівник культури України Володимир Білошкурський (нині – доцент кафедри хореографії Українського державного університету імені М. П. Драгоманова). Завдяки його професійній майстерності «Весна» 1988 року здобула почесне звання «народний самодіяльний колектив», гастролювала в Австрії, Німеччині, Польщі. Керівниками ансамблю в різні роки були О. Нікішов, О. Живолуп, заслужений артист України В. Перепелкін, з 2004 року – доцент кафедри хореографії ПНПУ імені В. Г. Короленка, заслужений працівник культури України Лілія Пригода.

Визначальним критерієм творчої досконалості колективу є його гастрольно-конкурсна діяльність. За останні п'ятнадцять років ансамбль взяв участь у 36-ти фестивалях-конкурсах різного рівня й неодноразово ставав лауреатом і переможцем міжнародних, всеукраїнських і обласних конкурсів хореографічного мистецтва, зокрема дворазовим володарем Гран-прі Всеукраїнського конкурсу «Барвистий віночок» (м. Дніпро, 2006, 2011 рр.); здобув Гран-прі на Міжнародних мистецьких конкурсах «Танцюючий бриз» (м. Керч, Автономна Республіка Крим, 2011), «DanceSongFest» (м. Харків, 2015 р.), «Морський зорепад» (м. Одеса, 2018 р.) (Сокіл, 2017, с. 111).

Ансамблю «Весна» неодноразово аплодували глядачі Болгарії, Македонії, Польщі, Словаччини, Туреччини, Угорщини. Він займає активну патріотично-громадську позицію, постійно пропагує народну хореографію, сприяє вихованню молоді, у своїй творчості надає перевагу рідному українському танцю, зокрема й Полтавщини («Барви України», «Василечки», «Чебатуха»). Головне, що об'єднує учасників колективу, – любов до народного хореографічного мистецтва, яку вони дарують своїм глядачам.

У вересні 2007 року на базі факультету фізичного виховання ПНПУ імені В. Г. Короленка Людмила Сокіл (одна з авторів статті) створила ансамбль українського танцю «Козацькі забави». Учасники колективу – студентська молодь. Репертуар ансамблю складають лише українські народні танці (загальна кількість – біля 15 хореографічних постановок), з-поміж них і танці Полтавщини (*140 років тому народився хореограф...*, 2020). Колектив демонструє високий рівень виконавської майстерності та сценічної культури. 31 травня 2010 року ансамблю «Козацькі забави» присвоєно звання «народний». Він постійно бере участь у різноманітних концертах університетського, міського та обласного рівнів, пропагує українське народне хореографічне мистецтво, виступаючи з сольними концертами в різних навчальних закладах Полтави. «Козацькі забави» – учасник численних всеукраїнських фестивалів і конкурсів (Дніпропетровськ, Каховка, Львів, Маріуполь, Харків). Колектив виконує народні танці різних регіонів України, зокрема «Волинянка», «Кокетка», «Ворітця», «Вулиця», «Закарпатський дівочий», «Капіруш» «Полька-Українка», «Чорноморочка», які знайомлять глядача з розмаїттям української народної хореографії. У репертуарі ансамблю чільне місце належить танцям полтавського регіону – «Полтавські вечорниці», «Полтавський козачок».

Іншим хореографічним колективом авторки статті є зразковий ансамбль «Соколики», географію лауреатства і гастролей якого важко переоцінити (колектив створено 2004 року). До пандемії та масштабного вторгнення росії в Україну найбільш яскравими були виступи на ХХІХ Міжнародному фестивалі танцю «ФЕСТ-2019», ІХ Міжнародному конкурсі хореографічних і вокально-хореографічних колективів «Самоцвіти-2019», де

«Соколики» отримали найвищу нагороду – «Гран-прі» та 1 місце (*Виховані в народних традиціях...*, 2016). У 2019 році хореографічний ансамбль переміг в інтернет-голосуванні на «Приз глядацьких симпатій» у межах Всеукраїнського танцювального онлайн-конкурсу, який проводився за відеозаписами.

Проаналізувавши роботу та досягнення вищеназваних колективів, ми можемо виділити спільне та відмінне в роботі хореографів-педагогів.

Спільним у навчанні народної сценографії є: добровільна участь у колективі; організація загального хореографічного виховання (фізичне виховання тіла, розвиток музично-ритмічного відчуття й танцювальності); створення сприятливих умов для комунікативної інтеграції учасників колективу; навчально-пізнавальна, рекреаційно-гедоністична (поновлення сил, підвищення емоційного тону тощо) та творча спрямованість занять.

Відмінність у навчанні народній сценографії в різних танцювальних колективах полягає в: обсязі сформованості хореографічних умінь і навичок учасників колективу (від початкового до професійного рівня виконання); наявності та кількості навчальних занять із різних видів хореографії (класична, сучасна, бальна та ін.) та допоміжних дисциплін (акторська майстерність, акробатика, спів, гра на музичних інструментах та ін.); участі в суспільному житті закладу, міста, області, країни; репертуарній політиці вчителів-хореографів; розмаїтті педагогічних моделей навчання танцювального мистецтва, зокрема й у закладах позашкільної освіти.

Висновки. Отже, проаналізувавши традиції української народної сценографії Полтавщини в педагогічній роботі хореографів-постановників і сучасний стан народно-сценічної хореографічної культури Полтавщини, ми можемо зробити такий висновок: у Полтавській області функціонує чимала кількість професійних і аматорських колективів, які не лише зберігають регіональну хореографічну культуру, а й примножують її. Провідними колективами, що демонструють свою майстерність на вітчизняному та світовому рівнях, є пісенно-танцювальний ансамбль «Полтава» Полтавської обласної філармонії, Заслужений самодіяльний ансамбль пісні і танцю «Лтава» імені В. Міщенка,

танцювальна група українського народного хору «Калина» ПНПУ імені В. Г. Короленка, народний ансамбль українського танцю «Козацькі забави», зразковий хореографічний ансамбль «Соколики» та багато інших.

Перспективою подальших досліджень вважаємо:

1) укладання практичних рекомендацій щодо підготовки педагогів-хореографів до роботи з народною сценографією в закладах позашкільної освіти; 2) систематизація, розробка та впровадження специфічних методів підготовки хореографічного твору з урахуванням унікальних особливостей народної сценографії Полтавського регіону.

Список використаної літератури

- Ансамбль «Соколики». Спілка шанувальників польської культури на Полтавщині. *Organizacje Polonijne*. Взято з <http://poltawa.byethost5.com/sokoliki.html?i=1>
- Білошкурський, В. С. (2019). Ніна Уварова – Берегиня полтавського танцю. *Хореографічна культура і освіта: проблеми та перспективи*: зб. матеріалів І Міжнар. наук.-практ. конф. (с. 86-90). Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова.
- Білошкурський, В. С., Шалапа, С. В., Перепелкін, В. В. (2014). *Танцювальне мереживо Полтавського краю*: зб. хореографічних матеріалів. Київ: Нац. академія керівників кадрів культури і мистецтв.
- Виховані в народних традиціях: зразковий хореографічний ансамбль «Соколики». (2016). *Новини Полтави*. Взято з <https://topnews.pl.ua/other/2016/06/17/64593.html>
- Дем'янко, Н. Ю. (2012). *Формування національної культури молоді в педагогічній спадщині В. М. Верховинця*: монографія. Полтава: АСМІ.
- Єфімов, В. (2019). Розвиток українського народно-сценічного танцю ХХ – початку ХХІ століття як невід'ємна частина світової хореографії. В кн. *Художні практики та мистецька освіта у кроскультурному просторі сучасності*: матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф. (с. 39-41). Полтавський нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава.
- Легка, С. А. (2003). *Українська народна хореографічна культура ХХ століття*. (Дис. канд. іст. наук). Київ.
- Литвиненко, А. І. (2001) Берегиня Полтавського танцю. В кн. Михайлик, П. Я. (Ред.). *Піснями й танцями уславлена Полтава* (с. 15-17). Полтава: Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка.
- Сокіл, Л. М. (2017). Хореографічна культура Полтавщини як одна з складових при вивченні дисципліни «Теорія і методика викладання українського народно-сценічного танцю». *Вісник ЛНУ ім. Тараса Шевченка. Педагогічні науки*, 2 (307), 1, 107-111.
- 140 років тому народився хореограф, композитор і фольклорист Василь Верховинець, життя і діяльність якого пов'язані з Полтавщиною. (2020). *Інтернет-видання «Полтавщина»*. Взято з <https://poltava.to/project/5889/>
- Libraria: Архів української періодики онлайн*. Взято з <https://libraria.ua/>

Lyudmila Sokil, Iryna Tsebriy

PRESERVATION OF THE TRADITIONS OF THE UKRAINIAN FOLK SCENOGRAPHY OF THE POLTAVIA REGION IN THE PEDAGOGICAL WORK OF THE CHOREOGRAPHERS-PRODUCERS

The article deals with the preservation of the tradition of Ukrainian folk scenography of the Poltava region in the pedagogical work of choreographers-directors, the peculiarities of the creative direction of each of the choreographic collectives of the Poltava region, the history of their formation and the form of making talented leaders. The authors highlight the common and distinctive features of the work of these collectives and analyze and compare the specifics of choreographic and vocal-choreographic productions. The article reflects unique figures that revived not only the Poltava regional dance but also the dance culture of Ukraine in general. Performances of Poltava folk ensembles in Estonia, Poland, Germany, France, and other countries near and far abroad, recognition of them and their repertoire on the world stage proves the value of Ukrainian folk scenography.

The difference in the teaching of folk scenography in various types of amateur dance groups consists in the extent of formation of choreographic skills and skills of the members of the group (professional level of performance); the availability and number of training classes in various types of choreography (classical, modern, historical and every day, etc.) and auxiliary (acting skills, acrobatics, singing, playing musical instruments, etc.); creative activity in the social life of the university, the city, the country; created in the repertoire of the team, as well as in various pedagogical models of teachers-choreographers. Having analyzed the traditions of Ukrainian folk scenography of the Poltava region in the pedagogical work of choreographers-directors and the current state of the folk-stage choreographic culture of the Poltava region, we can conclude that in the Poltava region, there is a considerable number of collectives, both professional and amateur, which not only preserve the regional choreographic culture but also multiply it. Today, the leading ensembles that demonstrate their skills at the world level are the Honored Amateur Ensemble of Song and Dance «Ltava» named after V. Mishchenko, the dance group of the folk choir «Kalyna», the Song and Dance Ensemble «Poltava», the folk ensemble of Ukrainian dance «Cossack entertainments», choreographic ensemble «Falcons», etc.

We consider the prospect of further research to be the creation of practical recommendations for training choreographer teachers to work with folk scenography in out-of-school education institutions; the use of specific methods of preparation of a choreographic work, which take into account the unique features of folk scenography of the Poltava region.

Keywords: *Ukrainian folk scenograph; tradition; Poltava Region; choreographers-directors; dance; popularization; cultural treasure.*

References

- Ansambl Sokolyky [Sokolyka Ensemble]. Spilka shanuvalnykiv polskoi kultury na Poltavshchyni. *Organizacje Polonijne*. Retrieved from <http://poltawa.byethost5.com/sokoliki.html?i=1> [in Ukrainian].
- Biloshkurskyi, V. S. (2019). Nina Uvarova – Berehynia poltavskoho tantsiu [Nina Uvarova – Guardian of the Poltava Dance]. *Khoreorafichna kultura i osvita: problemy ta perspektyvy [Choreographic culture and education: problems and prospects]*: zb. materialiv I Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (pp. 86-90). Kyiv: NPU im. M. P. Drahomanova [in Ukrainian].

- Biloshkurskyi, V. S., Shalapa, S. V., & Perepelkin, V. V. (2014). *Tantsiuvalne merezhyvo Poltavskoho kraiu [Dance lace of the Poltava region]:* zb. khoreorafichnykh materialiv. Kyiv: Nats. akademiia kerivnyk kadriv kultury i mystetstv [in Ukrainian].
- Demianko, N. Yu. (2012). *Formuvannia natsionalnoi kultury molodi v pedahohichnii spadshchyni V. M. Verkhovynetsia [The formation of the national culture of youth in the pedagogical heritage of V. M. Verkhovynets]:* monohrafiia. Poltava: ASMI [in Ukrainian].
- Lehka, S. A. (2003). *Ukrainska narodna khoreorafichna kultura XX stolittia [Ukrainian folk choreographic culture of the 20th century].* (PhD diss.). Kyiv [in Ukrainian].
- Lytvynenko, A. I. (2001) Berehynia Poltavskoho tantsiu [Guardian of the Poltava Dance]. In: Mykhailyk, P. Ya. (Ed.). *Pisniamy y tantsiamy uslavlena Poltava [Poltava is celebrated with songs and dances]* (pp. 15-17). Poltava: Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University [in Ukrainian].
- Sokil, L. M. (2017). Khoreorafichna kultura Poltavshchyny yak odna z skladovykh pry vyvchenni dystsypliny «Teoriia i metodyka vykladannia ukrainskoho narodno-stsenichnoho tantsiu» [Choreographic culture of the Poltava region as one of the components in the study of the discipline «Theory and teaching methods of Ukrainian folk-stage dance»]. *Visnyk LNU im. Tarasa Shevchenka. Pedahohichni nauky [Bulletin of Luhansk Taras Shevchenko National University. Pedagogical sciences]*, 2 (307), 1, 107-111 [in Ukrainian].
- 140 rokiv tomu narodysvia khoreoraf, kompozytor i folkloryst Vasyl Verkhovynets, zhyttia i diialnist yakoho pov'iazani z Poltavshchynoiu [Vasyl Verkhovynets, a choreographer, composer and folklorist, was born 140 years ago, whose life and activities are connected with the Poltava region]. (2020). *Internet-vydannia «Poltavshchyna» [Internet publication "Poltavshina"]*. Retrieved from <https://poltava.to/project/5889/> [in Ukrainian].
- Vykhovani v narodnykh tradytsiiakh: zrazkovi khoreorafichni ansambl «Sokolyky» [Raised in folk traditions: exemplary choreographic ensemble "Falcons"]. (2016). *Novyny Poltavy [News of Poltava]*. Retrieved from <https://topnews.pl.ua/other/2016/06/17/64593.html> [in Ukrainian].
- Yefimov, V. (2019). Rozvytok ukrainskoho narodno-stsenichnoho tantsiu XX – pochatku XXI stolittia yak nevidiemna chastyna svitovoi khoreorafii [The development of Ukrainian folk stage dance of the 20th – early 21st centuries as an integral part of world choreography]. In *Khudozhni praktyky ta mystetska osvita u kroskulturnomu prostori suchasnosti [Artistic practices and art education in the cross-cultural space of modernity]:* materialy V Vseukr. nauk.-prakt. konf. (pp. 39-41). Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University. Poltava [in Ukrainian].
- Libraria: Arkhiv ukrainskoi periodyky onlain [Archive of Ukrainian periodicals online]*. Retrieved from <https://libraria.ua/>

Одержано 11.03.2024 р.